

- II : HET RUITERSTANDBEELD LEOPOLD I OP HET LEOPOLD I PLEIN

WAT VOORAFGING...

Op 10 december 1865 overleed Leopold I, eerste Koning der Belgen in zijn paleis te Laken.

In de Gemeenteraad van 11 december al was er een voorstel van gemeenteraadslid Am. TERMOTE om een standbeeld voor Leopold I op te richten, en wel op het Wapenplein. De zaak werd echter om allerlei redenen (en drogredenen) op de lange baan geschoven : 1865 ging voorbij zonder dat er verder iets gebeurde.

1870... 1875... 1880... 1885... 1890...

Pas in de gemeenteraadszitting van 17 september 1895 werd het aloude voorstel terug ten berde gebracht door het gemeenteraadslid Désiré FERMON. En onder de dynamische burgemeester Alphonse PIETERS kwam er via de bevoegde commissies al gauw schot in de zaak.

Het was de bedoeling een wedstrijd uit te schrijven voor een ruitersstandbeeld op sokkel, waaraan alle Belgische beeldhouwers zouden mogen deelnemen (Gemeenteraad 20 december 1898). Het bekroonde ontwerp zou uitgevoerd worden en geplaatst aan de De Smet de Naeyerlaan. Al gauw echter opteerde men, mede op voorstel van Leopold II, voor het Gemeenteplein, waar tal van straten in een stervorm op uitgeven : zo is het beeld van ver te zien uit Karel Janssenslaan, Rogierlaan, Torhoutse Steenweg, Warschaustraat, Kemmelbergstraat en Van Iseghemlaan.

Het Ministerie van Landbouw (dat ook Cultuur onder zijn vleugels had) toonde zich echter vijandig tegen de idee om een wedstrijd te organiseren : de reden was dat de verwezenlijking van het project daardoor veel te lang zou aanslepen.

In de Gemeenteraad van 6 maart 1900 werd dan ook beslist af te zien van het uitschrijven van een wedstrijd en meteen de opdracht toe te vertrouwen aan de niet onverdienstelijke sculpteur Graaf Jacques DE LALAING.

Er werd met J. DE LALAING een prijs van 85000 fr. bedongen, als volgt verdeeld : Stad Oostende 53.750 fr., Provincie West-Vlaanderen 10.000 fr., Belgische Staat 21.250 fr.

X X X

Graaf Jacques DE LALAING werd op 4 november 1858 te Londen geboren als telg uit een zeer voornaam Belgisch adellijk geslacht.

Na een begin van carrière bij de Engelse Navy, vatte hij artistieke studies aan te Brussel (schilderen; later beeldhouwen). Hij debuteerde in 1882 tijdens een tentoonstelling van "L'Essor" en dra werd hij één van de geliefde portrettisten van de Belgische "haute-monde".

RUITERSTANDBEELD LEOPOLD I

Beelden van de montage (1901)

Foto's: Oostende, stadsarchief

Anno 1900 had DE LALAING al enkele voornamen verwezenlijkingen op zijn actief staan : decoratie van de Eretrap in het Brusselse Stadhuis (1893) en decoratie van een gedeelte van de Senaat (1895). Zĳer gekend is zijn "Strijd te paard", een bronzen beeld opgesteld aan de ingang van het Brusselse Ter Kamerenbos (ca. 1908). Graaf DE LALAING overleed te Brussel op 10 oktober 1917.

DE LALAING moet wel erg vlug gewerkt hebben want reeds op 3 juni 1900 berichtte het blad "La Saison d'Ostende" dat de maquette van het standbeeld klaar was. Het bleek dat DE LALAING geopteerd had voor een eerder dynamisch-vurig paard, de kop lichtjes naar beneden gebogen. Aldus kon hij hoofd en romp van de koningsfiguur méer allure geven, beter tot hun recht laten komen.

De Koning zelf maakt een draaiende beweging en houdt een hoofddeksel in de rechterhand. Zo wist DE LALAING een erg zwierige oplossing te geven aan het ruitersstandbeeld.

Op de lange zijden van de rose-marmere sokkel voorzag hij grote bronzen basreliëfs met uitbeeldingen van vaderlandse allegorieën. Deze waren helaas niet voltooid op de dag van de inhuldiging van het monument.

Het gieten en het monteren van het beeld (zie fotobladzijde voor dit laatste) zal zonder al te grote moeilijkheden zijn verlopen en een goed jaar later kon het standbeeld onthuld worden, in een feestelijk versierd Oostende.

X X X

5 AUGUSTUS 1901 : DE INHULDIGINGSPLECHTIGHEID...

... ging gepaard met heel wat pompeuze Belle-Epoque geplogenheden :

- Om 08.00 uur luidden alle kerkklokken en deze van de beiaard; de Burgerwacht schoot een artilleriesalvo af.
- Om 09.00 uur wijding van de eerste steen van de nieuwe SS. Petrus en Pauluskerk door Monseigneur WAFFELAERT, en ceremonie in de Noodkerk.
- Om 11.00 uur inhuldiging van het ruitersstandsbeeld Leopold I op het Gemeenteplein, in tegenwoordigheid van Leopold II, Prinses Clémentine en Prins Albert.

Deze feestelijke ceremonie omvatte volgende punten :

1. Aankomst van de Koning, de Prinses en de Prins op het Gemeenteplein (per tram)
2. Verwelkoming door de Burgemeester A. PIETERS.
3. Redevoering door de Burgemeester waaruit we volgende "pareltjes" lichtten:

" ... En célébrant, au nom de mes consitoyens, l'illustre mémoire de ce Souverain incomparable, dont nous voulions, depuis tant d'années, perpétuer par le bronze, le souvenir qui est dans nos coeurs, je me sens envahi par un sentiment d'émotion indicible. Le privilège rare m'échoit de rappeler ce que la ville d'Ostende doit d'éternelle gratitude au Fondateur de notre Royauté. L'honneur envié me revient en outre de pouvoir montrer que les sympathies du feu Roi pour Ostende ont été recueillies, comme un de ses héritages les plus chers par son Fils, notre Souverain actuel, qui en toutes circonstances, montre son inaltérable affection d pour notre ville.

Aussi sont-ce des sentiments multiples et profonds, qui font déborder nos âmes enthousiastes et répandre tout ce qu'elles peuvent contenir d'attachement et de reconnaissance envers nos Souverains bien-aimés...

... Ai-je besoin de rappeler ici comment, en toutes circonstances, Leopold Ier daigna s'intéresser à tout ce qui augmentait la prospérité et le bien-être de notre chère ville ? Déjà de longues années ont passé depuis le jour néfaste où nous fut ravi à jamais ce Roi bien-aimé. Mais malgré ce long espace écoulé, Ostende a gardé le souvenir de tant de bienfaits. Elle a voué un culte de pieuse reconnaissance à Celui qui, après tant de sollicitude, voulut lui donner une marque suprême d'intérêt, en décrétant le démantèlement des fortifications de la ville.

Après avoir créé la plage et les bains d'Ostende, il voulait présider encore, en quelque sorte, à ce splendide développement de notre cité dont nous sommes redevables à son auguste Filz. Oui, cette Ostende qui doit tant à ses Rois, est heureuse et fière de pouvoir manifester à la face du pays sa reconnaissance indestructible pour Ceux qui se sont attachés de préférence à celle...

... Ostendais ! Ce bronze nous rappellera à tous que c'est à nos Augustes Souverains, à notre populaire Dynastie que nous devons ce que nous sommes devenus.

Vive le Roi.

Vive la famille Royale. "

4. de eigenlijke onthulling van het monument.
  5. Uitvoering van de Brabançonne door het Kursaalorkest en leerlingen van het muziekconservatorium o.l.v. L. RINSKOPF (600 uitvoerders).
  6. Dankwoord van Leopold II.
  7. Uitvoering van de cantate "Een koningslied" door koor, orkest en solist Jean NOTE, terug o.l.v. L. RINSKOPF (1).
  8. Voorstelling van beeldhouwer DE LALAING, tekstdichter VAN OYE, componist RINSKOPF en solist NOTE aan de Vorst.
  9. Defilé van locale maatschappijen, Burgerwacht en Legereenheden.
- Om 12.30 uur volgde de plechtige "eerste steen-legging" van de nieuwbouw SS. Petrus & Pauluskerk door Leopold II.
- Om 21.30 uur waren er illuminaties van Wapenplein en Gemeenteplein waar tevens muziekkuitvoeringen plaats grepen.

X X X

VOOR DE NUMISMATEN (2) :

Tar gelegenheid van de inhuldiging van het Leopold I -monument werd een verguld-zilveren herdenkingspenning geslagen met op de rectozijde het profiel van Leopold I naar links met eronder de data : 1831 1865

en op de versozijde het Stadswapen van Oostende met de tekst :

A LEOPOLD Ier
LA VILLE D'OSTENDE
RECONNAISSANTE
5 AOUT 1901

PLECHTIGHEDEN BIJ HET MONUMENT :

Elk jaar op 21 juli (Nationale Feestdag) is er neerlegging van kransen rond het monument door de Burgerlijke en Militaire Overheid en de patriottische verenigingen.

ICONOGRAFIE :

- Voornamelijk prentkaarten, zowel oude als recente.
Er staan er enkele afgebeeld in Y. VYNCKE, Oostende in oude prentkaarten, deel 1 : nrs. 47 (inhuldigingsplechtigheid) ; 78; 80; 81.
- Verder foto's in het Stadsarchief Oostende en in het archief van "De Plate".

ANDERE LEOPOLD I-MONUMENTEN IN BELGIE :

- Laken
- De Panne

N. HOSTYN

Nota's :

1. "Een koningslied" was een cantate op tekst van Eugene VAN OYE met muziek van Léon RINSKOPF.
De tekst werd gepubliceerd en gecommentarieerd in "De Plate" van 1980, pagina 80-81 & 86.
2. I. VAN ISEGHEM, Elements de numismatique ostendaise, nr. 132.

LEOPOLD II

Even een boek signaleren over Leopold II, waarin ook zijn relatie tot Oostende diepgaand bestudeerd werd, vooral dan uit financieel standpunt :

N. ASCHERSON, The King Incorporated. Leopold II in the Age of Truste, London (ALLEN & UNWIN), 1963.

Een boek dat, ondanks het feit dat het reeds 20 jaar oud is, praktisch niet gekend is in België.

We lezen er o.m. dat Leopold II 's persoonlijke eigendommen enkel te Brussel en Oostende al op 18.250.000 goudfranken geraamd werden toen!...

ROBERT DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE

Over R. DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE (°Ieper, 3 augustus 1857) schreef Omer VILAIN in "De Plate" van 1978 (p. 18-19 en 44).

In "L'Intermédiaire des Généalogistes" van juli 1973 lezen we een genealogische bijdrage door Ludo POPLEMONT : "La famille de Beaucourt de Noortvelde".

N.H.